

Andningsskydd vid luftburen smitta, SÄS

Sammanfattning

Med utgångspunkt från Arbetsmiljöverkets föreskrift om smittrisker (AFS 2018:4) och användning av personlig skyddsutrustning (AFS 2001:3) beskriver riktlinjen ansvarsförhållanden och lämpliga andningsskydd vid luftburna smittor för såväl patient som personal [1-2].

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Bakgrund	1
Definition	1
Förutsättningar	2
Ansvar	2
Arbetsgivare	2
Hälso- och sjukvårdspersonal	2
Genomförande	2
Andningsskydd personal	2
Andningsskydd - tillpassningstest	2
Så tas andningsskyddet på	3
Så tas andningsskyddet av	4
Dokumentinformation	5
Referens- och länkförteckning	5

Bakgrund

Definition

Andningsskydd räknas som personlig skyddsutrustning och provas ut för säker passform och funktion.

Andningsskyddet ska vara försett med en märkning som innebär att det uppfyller kraven i EN 149:2001+A1:2009 [3]. Godkänt andningsskydd, med eller utan ventil, ska ha filterfunktion FFP2 eller FFP 3.

Ett andningsskydd ska vara märkt i tillägg enligt EN 14683:2019/IIR för att det också ska klassas som ett stänkskydd [4].

Andningsskydd är avsedda för engångsbruk och kastas omedelbart efter användning. Användningstid enligt tillverkarens anvisning, men av arbetsmiljökäl bör inte användningstiden överskrida 4 timmar.

Förutsättningar

Ansvar

Arbetsgivare

- Ansvarar för att vården ska vara av god hygienisk standard (5 kap 1 och 2 §§ HSL) [5].
- Är skyldig att upplysa medarbetaren om smittrisker, informera om skyddsåtgärder, tillhandahålla skyddsutrustning och tillse att personlig skyddsutrustning används vid skyddsklass 3 och 4 enligt AFS 2018:4 samt AFS 2001:3 [1, 2].
- Ska anordna instruktion och övning av hur andningsskyddet ska användas så att avsedd skyddseffekt uppnås. Andningsskyddet kräver individuell utprovning eftersom ansiktsform hos olika människor varierar. Medarbetare som använder andningsskydd ska vara slätrakad, då skyddseffekten avtar drastiskt om medarbetaren har skäggstubb eller skägg.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Är skyldig att tillämpa basala hygienrutiner enligt SOSFS 2015:10 [6] samt att vidta skyddsåtgärder och använda skyddsutrustning enligt AFS 2018:4 [1].

Genomförande

Andningsskydd personal

Vid arbetsmoment som innebär risk för luftburen och/eller aerosolburen smitta [4] ska godkänt andningsskydd användas. Exempel på arbetsmoment/sjukdomstillstånd där andningsskydd blir aktuellt, se rutinen [Luftvägssmitta – checklista vårdhygieniska rutiner](#) [7, 8].

Andningsskyddet har ett högt andningsmotstånd och kan vara försett med en ventil (övertäckt eller öppen), som minskar andningsmotståndet men innebär att utandningsluften från bäraren inte filtreras.

Bäraren ska behärska av- och påtagning av andningsskydd. För att andningsskyddet ska ge avsedd skyddsverkan, krävs att det sluter tätt mot ansiktet. Bäraren ska inte ha skäggstubb eller skägg.

Andningsskydd - tillpassningstest

Vårdpersonal som kommer i kontakt med luftburen och/eller aerosolburen smitta och som aldrig eller sällan använder andningsskydd, eller är osäker på om det sitter korrekt, bör göra ett tillpassningstest. Kontakta vårdhygien för att få hjälp med att genomföra testet.

Så tas andningsskyddet på

Desinfektera händerna.

Öppna produktförpackningen

Näsbygeln är placerad i övre delen av masken. Forma bygeln genom att böja den försiktigt på mitten.

Lägg masken i den ena handen och vik ut den undre delen för att forma masken till en kupa. Vänd masken och ta med andra handen tag i banden.

Placera masken under hakan, över ansiktet samt dra banden över huvudet.

Placera det undre bandet runt nacken och det övre bandet uppe på huvudet. Justera maskens övre och undre del tills acceptabel komfort uppnås.

Forma näsbygeln efter näsan - använd båda händerna. Se till att andningsskyddet sluter tätt runt näsa, kinder och haka. Kontrollera i en spegel att skyddet sitter rätt. Tillpassningskontroll ska utföras enligt leverantörens anvisning då utförandet skiljer sig mellan olika typer av andningsskydd.

Så tas andningsskyddet av

Andningsskyddet tas av utanför vådrummet med dörren dit stängd. Om det finns sluss eller förrum till vådrummet ska andningsskyddet tas av där.

- Desinfektera händerna.
- Rör inte själva andningsskyddet, bara gummibanden bakom huvudet.
- Lossa det nedre bandet först, därefter det övre bandet.
- Lyft andningsskyddet från ansiktet medan du håller i gummibanden.
- Kasta andningsskyddet direkt i avfallspåse utan att vidröra det.
- Desinfektera händerna.

Dokumentinformation

För innehållet svarar

Maria Werner, överläkare, vårdhygien, SÄS

Jon Edman Wallér, ST-läkare, vårdhygien, SÄS

Jenny Andersson, hygiensjuksköterska, vårdhygien, SÄS

Fastställt av

Sara Degerman Carlsson, chefläkare, SÄS

Nyckelord

Andningsskydd, luftburen smitta, munskydd, fit test, skyddsutrustning

Fotografier

© Regionservice. Västra Götalandsregionen.

Referens- och länkförteckning

1. Smittrisker AFS 2018:4
www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/smittrisker-afs-20184
2. Användning av personlig skyddsutrustning AFS 2001:3
www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/anvandning-av-personlig-skyddsutrustning-foreskrifter-afs2001-3.pdf
3. Europeisk standard EN149:2001+A1/2009
<https://icc-iso.org/index.php/en/certificates/58-maskat-en>
4. Svensk standard EN 14683:2019, Operationsmunskydd – Krav och provningsmetoder
<https://www.sis.se/api/document/get/80015218>
5. Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), 5 kap, 1 och 2 §§. Svensk författningssamling
www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag-201730_sfs-2017-30
6. Socialstyrelsen, Basal hygien i vård och omsorg SOSFS 2015:10
<https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/201510-om-basal-hygien-i-vard-och-omsorg/>
7. Luftvägssmitta – checklista vårdhygieniska rutiner. Sjukhusövergripande rutin, SÄS
<https://hittadokument.vgregion.se/sas>.
8. Luftvägssmitta - riktlinje för att förhindra smittspridning vid Södra Älvsborgs Sjukhus (vgregion.se). Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS
<https://hittadokument.vgregion.se/sas>